

- ۱. بوسیدن حسین** ^{شیخ توسط رسول خدا}

احمدبن حنبل متوفی ۲۴۱ در کتاب فضائل الصحابه صفحه ۳۵۲ از عروۃبن زبیر نقل کرده که رسول‌خداﷺ روزی حسین ^{علیه السلام} را بوسید و او را به خود چسبانید و بویید. مردی از انصار نزد آن حضرت بود. به پیامبر گفت: من فرزندی دارم که به سن بلوغ رسیده؛ اما هرگز او را نبوسیدم. حضرت فرمود: اگر خداوند رحمت خود را از قلبت خارج کرده است، گناه من چیست؟

- ۲. دوستی حسین** ^{شیخ دوستی رسول خدا}

احمدبن حنبل با سندی از ابی هریره نقل می‌کند که رسول‌خداﷺ فرمود: «هرکسی حسن و حسین را دوست بدارد، من را دوست داشته و هرکسی آنها را مبعوض بدارد، من را مبعوض داشته است.»

- ۳. اخبار رسول خدا** ^{از شهادت امام حسین}

ابن مغازلی شافعی‌مذهب متوفی ۴۸۳ در کتاب مناقب صفحه ۳۹۷ با سندی از عبداللهبن نجی از پدرش نقل کرده که به نینوا آمد و حضرت عازم صفین بود؛ گفت: شنیدم آن حضرت می‌گفت: صبراً اباعبداﷲ صبراً اباعبداﷲ! بشط الفرات. گفت: به حضرت عرض کردم: ابوعبداﷲ کیست؟ حضرت فرمود: با رسول‌خداﷺ وارد شدم؛ درحالی‌که دو چشم آن‌حضرت مملو از اشک بود، گفتم: یا رسول‌اﷲ! چرا چشمان‌تان اشک‌آلود است؟ آیا کسی شما را غضبناک کرده؟ حضرت فرمود: الاّ جبرئیل از ندم رفت. به من گفت که حسین در کنار شط فرات کشته می‌شود و جبرئیل به حضرت گفت: آیا دوست داری، تربت او را استشمام کنی؟ حضرت فرمود: بله و جبرئیل دست خود را دراز کرد و مقداری از آن خاک را به من داد. نتوانستم خودم را کنترل کنم و چشمانم پر از اشک شد.

یادداشت

اشک، زبان دل: چرا برای امام حسین ^{علیه السلام} گریه و عزاداری می‌کنیم؟

- استاد جواد محدثی

داستان چیست؟

اگر انسان، عواطف انسانی خود را از دست نداده باشد، اشک و شادی، حالت روحی او را نشان می‌دهد.

اشک، زبان دل است.

گریه کردن، گاهی اعتراض به یک جنایت است.

نوحه‌سرایی، گاهی زنده نگه داشتن یاد یک مظلومیت افشای یک ظالم است. حادثه عاشورا که در سال ۶۱ هجری در کربلا اتفاق افتاد، یکی از بزرگ‌ترین جنایت‌های بشری درباره گروهی از پاک‌ترین و فداکارترین انسان‌ها بود؛ آن هم از سوی کسانی که خود را پاک و صالح می‌دانستند؛ اما برای حفظ قدرت خود، دست به یک قتل‌عام زدند و فرزند پیامبر خداﷺ را، همراه برادران و فرزندان و یارانش کشتند؛ حتی از کشتن کودک شش‌ماهه هم که تشنه بود و بی‌تاب، چشم‌نپوشیدند. بعضی ظلم‌ها و مظلومیت‌ها، اگر یاد نشود، فراموش می‌شود.

بعضی از جنایت‌کاران اگر افشا نشوند، به‌صورت یک قدیس معرفی می‌شوند. اینجاست‌که وظیفه‌ها انسان‌های آگاه و وجدان‌های بیدار، دفاع و همدلی نسبت به مظلوم و مبارزه و جبهه‌گیری علیه ظالم است. این «یاد» و «همراهی» به‌شکل‌های مختلف است و اشک و گریه، یکی از این راه‌هاست.

واقع‌ه عاشورا چیزی است که هر کس بخواند و بشنود و بفهمد، اگر وجدان انسانی او زنده باشد، حتماً متأثر می‌شود و اگر متعهد باشد، تأثر و ناراحتی خود را به‌شکلی ابراز می‌کند، که گریه یکی از این شکل‌هاست.

- خط اهل بیت**

به‌عنوان قدرشناسی از پیامبرﷺ، احترام، دوستی و پیوند با خاندان او وظیفه ما مسلمانان است؛ این چیزی است که خود حضرت محمدﷺ از ما خواسته و ما را به دوستی با اهل‌بیتﷺ سفارش کرده است. در

در محضر نور

حضرت امام حسین

إِنَّ قَوْمًا عَٰبَدُوا اللَّهَ رَغْبَةً فَبَلَكَ عِبَادَةُ التَّجَارِ وَإِنَّ قَوْمًا عَٰبَدُوا اللَّهَ رَهْبَةً فَبَلَكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ وَإِنَّ قَوْمًا عَٰبَدُوا اللَّهَ شُكْرًا فَبَلَكَ عِبَادَةُ الْأَخْرَارِ وَهِيَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ.

گروهی خدا را از روی میل به بهشت عبادت می‌کنند که این عبادت تجارت‌کنندگان است و گروهی خدا را از ترس دوزخ می‌پرستند و این عبادت بردگان است و گروهی خدا را به‌سبب شایستگی می‌پرستند و این عبادت آزادگان است که برترین عبادت است.

تحفا العقول، ص ۱۲۹، ج ۴

سخن بزرگان

امام خمینی

انگیزه قیام [امام حسین ^{علیه السلام}] این بوده که معروف را اقامه و منکر را از بین ببرد. انحرافات، همه از منکرات است. غیر خط مستقیم توحید هرچه هست، منکرات است. این باید از بین برود و ما که تابع حضرت سیدالشهدا ^{علیه السلام} هستیم، باید ببینیم که ایشان چه وضعی در زندگی داشت، قیامش و انگیزه‌اش نهی از منکر بود که هر منکری باید از بین برود؛ من جمله قضیه حکومت جور.

صحیفه امام؛ ج ۲، صا

امام حسین ^{علیه السلام} از زبان پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} در منابع اهل سنت

حجت الاسلام والمسلمین محمدجعفر طبسی، استاد حوزه و دانشگاه

در ماه پیروزی خون بر شمشیر هستیم. ماه محرم ماه فداکاری و از خودگذشتگی سالار شهیدان اباعبداﷲ الحسین ^{علیه السلام} است. محرمی که اگر نبود، از اساس اسلام و دین رسول‌خداﷺ خبری نبود و به‌قول امام راحل اعلی‌الله مقامه الشریف محرم و صفر است که اسلام را زنده نگه داشته است. در این مقاله کوتاه برآنیم تا به برخی از روایات وارده از منابع معتبر اهل سنت از زبان نبی مکرم اسلامﷺ درباره زنده‌کننده دین خدا یعنی حسین‌بن علی‌بن ابی‌طالب ^{علیه السلام} اشاره‌ای داشته باشیم.

راستی حضرت با دیدن تربت کربلا این‌گونه منقلب گردید. حال اگر در صحنه عاشورا حاضر بود و آن همه مصیبت‌های وارده بر پیکر آن حضرت را مشاهده می‌کرد، چه کار می‌کرد؟

- ۴. اذیت رسول خدا به‌هنگام شنیدن گریه امام حسین**

ابن‌عساکر دمشقی شافعی‌مذهب متوفی ۵۷۱ در کتاب تاریخ الکبیر جلد ۴۵ صفحه ۱۷۵ با سندی از یزیدبن ابی‌زبید نقل کرده که روزی رسول‌خدا از منزل خارج شد و از کنار خانه فاطمه ^{علیه السلام} گذشت. در این هنگام صدای گریه حسین ^{علیه السلام} را شنید. فرمود: فاطمه! آیا نمی‌دانی که گریه او مرا آزار می‌دهد. راستی که رسول‌خداﷺ نمی‌تواند گریه حسین ^{علیه السلام} را تحمل کند؛ اما اگر در صحنه عاشورا بود و می‌دید، شمر با شمشیر برهنه بر سینه او نشسته، چه کار می‌کرد؟

- ۵. یاری کردن امام حسین ^{علیه السلام} در کربلا**

انس‌بن حارث کاهلی که یکی از صحابه رسول‌خداﷺ است، می‌گوید: از زبان آن‌حضرت شنیدم که فرمود: فرزندم حسین، در سزیمینی به‌نام کربلا به شهادت می‌رسد. هرکسی آن روز را درک کرد، او را یاری کند. انس‌بن حارث راهی کربلا‌شد و در رکاب آن‌حضرت به شهادت رسید. (ذخائرالعقبی صفحه ۲۶۴) و انس‌بن حارث این افتخار را پیدا‌کرد که امام زمان ^{علیه السلام} به او سلام داد: «السلام علی انس‌بن کاهل الاسدی». (تاریخ دمشق، جلد ۱۲، صفحه ۲۱۷)

- ۶. نوشتن نام حسین ^{علیه السلام} بر روی درب بهشت**

ابن‌عساکر شافعی‌مذهب، در تاریخ دمشق جلد ۱۴ صفحه ۱۷۴، با سندی از ابن‌عباس نقل می‌کند که رسول –خداﷺ فرمود: دیدم که روی در بهشت نوشته است: «لا اله الا الله محمد رسول‌الله علی حب الله الحسن والحسین صفواﷲ، فاطمه أمةالله، علی باغضهم لعنةالله».

- ۷. حسین ^{علیه السلام} ثمره درخت نبوی**

عبدالرحمان‌بن عوف می‌گوید: از رسول‌خداﷺ شنیدم که گفت: من درختی هستم که فاطمه، ریشه آن و علی، سبب باروری آن و حسن و حسین، میوه‌های آن هستند و شیعیان ما برگ‌های این درخت هستند. (تاریخ دمشق، جلد ۱۴، صفحه ۱۷۲)

- ۸. حسین بهترین جوانان**

عبدالله‌بن مسعود می‌گوید: رسول‌خدا فرمود: «بهترین مردان شما علی‌بن

است، علاوه بر جهات تربیتی و اخروی، به‌لحاظ آثار و برکات اجتماعی نیز می‌باشد، تا نقشه‌ظالمان برای کتمان آن فاجعه بزرگ، خنثی شود.

امامان شیعه از اهرم گریه و سوگواری و برپایی مجالس عزا استفاده می‌کردند تا مظلومیت حق و راه عاشورا فراموش نشود. هر تجمعی بهانه و محور می‌خواهد. هرچه محور گردهمایی مقدّس‌تر و ژرف‌تر و فراگیرتر باشد، آن تجمعات هم دیرپاتر و پربارتر خواهد شد و عاشورا و کربلا این ویژگی‌ها را در حدّ اعلاء دارد. به‌همین خاطر کربلا محور انقلابیون ظلم‌ستیز شد و حاکمان ستمگر برای زائران و سوگواران حسینی و یادآوران آن حادثه و نوحه‌سرایان عاشورا محدودیت و ممنوعیت ایجاد می‌کردند؛ چون این گریه‌ها و عزاداری‌ها روحیّه ضد ستمگر را تقویت می‌کرد.

امروز اگر راه و فرهنگ و تعلیم اهل‌بیت ^{علیهم السلام} زنده و باقی است، در سایه همین برنامه‌های احیایر است. در چنین مجالسی، کسانی با عنوان خطیب، واعظ، مداح، ذاکر و مرثیه‌خوان، با وعظ و مرثیه و نوحه، پیوند شیعیان را با ائمه طاهرین ^{علیهم السلام} تقویت می‌کردند و تجمعات عاشورایی، همیشه منشأ بسیاری از تحولات و اجتماعات و بیداری سیاسی اجتماعی و نهضت‌های رهایی‌بخش بوده است.

باز هم سخنی از شهید مطهری: در شرایط خشن یزیدی، در حزب حسینی‌ها شرکت کردن و تظاهر به گریه کردن بر شهدا، نوعی اعلام وابسته بودن به گروه اهل‌حق و اعلان جنگ با گروه باطل و در حقیقت، نوعی از خودگذشتگی است. اینجاست که عزاداری حسین‌بن علی ^{علیه السلام} یک حرکت است، یک موج است، یک مبارزه اجتماعی است.^۱

روژه‌های خانگی و دسته‌های عزاداری و هیئت‌های مذهبی زنجیرزی، پوشیدن لباس مشکی و پرچم به دست گرفتن و شربت و آب دادن و تلاش در برجایی مجالس عزا و نوحه‌خوانی و سینه‌زنی و ... هریک به‌نوعی سربازگیری جبهه حسینی است و این حرکت و موج، در طول زمان ادامه داشته و دارد. آنچه در مجله‌های مختلف و شهدای کوچک و بزرگ (مساجد و تکیه‌ها و حسینه‌ها به‌صورت هیئت پدید آمده و هنوز هم ادامه دارد؛ به‌نوعی همبستگی فکری و روحی و جناحی مردم وفادار را به شبکه عاشورایی امام حسین ^{علیه السلام} نشان می‌دهد که آثار و برکات فراوانی داشته است. شکوه دسته‌های عزاداری و جاذبه معنوی برمی‌انگیزد و نتیجه‌اش رسوخ بیشتر این

افق‌حوزه

- سال بیست و سوم
- شماره ۸۰۶
- دوشنبه ۱۸ تیر ۱۴۳۳
- ۸ صفحه • ۵۰۰۰ تومان

<div><div>• صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه</div><div>• مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه: رضاستمی سردبیر: رمضانتعلی عزیزی • با همکاری هیأت تحریریه</div><div>• تلفن: ۳۲۹۰۰۵۳۸ • نمابر: ۳۲۹۰۱۵۲۳</div><div>• صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱</div><div>• نشانی: قم، بلوار جمهوری، کوچه ۲، پلاک ۱۵</div><div>• پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir</div><div>• پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir</div><div>• کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: صمیم (۴۱) ۶۵۵۸۶۸۰۱</div></div>

عطریار

ای انتظار شهیدان

عبدالحمید رحمانیان

الشام الشام غربت شمار شهیدان

انده انده انده ای شام تار شهیدان

می‌خواهم ای شام نیلی آن‌قدر آتش بگیریم

تا عاقبت گم شوم گم، گم در غبار شهیدان

می‌خواهم آن‌سان بگیریم تا در ثَف خون ببیچد

پژواک فریادهای دنباله‌دار شهیدان

هیئات هیئات هیئات؛ بانگ انال‌حق عشق است

هیئات‌گو می‌روم من تا پای دار شهیدان

ای عشق آلوده‌دامن! شاید شفیع تو باشم

گر روز محشر برآزم سر از تبار شهیدان

جان بر لب آمد کجایی؟ ای خون‌بهای من و عشق!

الغوث الغوث الغوث ای انتظار شهیدان!

علی ^{علیه السلام} نگاه کند. (المعجم الکبیر، جلد ۳، صفحه ۹۵، حدیث ۲۷۶۸)

- ۱۵. اخبار جبرئیل از شهادت امام حسین**

انس‌بن مالک می‌گوید: فرشته باران از رسول‌خداﷺ اجازه فرود بر آن‌حضرت را درخواست کرد. حضرت که در منزل ام‌سلمه بود، اجازه داد و به ام‌سلمه فرمود: مواظب در باش، کسی وارد نشود. حسین ^{علیه السلام} آمد و به‌زور در را باز کرد و داخل بر رسول‌خدا شد و بر پشت آن‌حضرت رفت. حضرت او را بوسه می‌زد. فرشته گفت: آیا او را دوست داری؟ حضرت فرمود: بله؛ گفت: امت تو به‌زودی او را به قتل خواهد رساند. اگر می‌خواهی، مکانی را که در آن کشته می‌شود، به تو نشان دهم. فرمود: بله. (سیر اعلام‌النبل، جلد ۳، صفحه ۲۸۸؛ تاریخ دمشق، جلد ۱۴، صفحه ۱۸۹)

- ۱۶. اخبار پیامبر ^{علیه السلام} به ام‌سلمه از شهادت امام حسین**

ابن‌عساکر روایتی را مسند از شقیق‌بن سلمه، از ام‌سلمه نقل می‌کند: حسن و حسین ^{علیهم السلام} در خانه من در برابر رسول‌خداﷺ بازی می‌کردند. پس جبرئیل نازل شد و گفت: ای محمد! امت تو این پسر را بعد از تو به قتل می‌رساند و با دستش به حسین ^{علیه السلام} اشاره کرد. پس رسول‌خداﷺ گریه کرد و او را به سینه چسباند. سپس فرمود: این خاک نزد تو امانت است. پس رسول‌خداﷺ آن را ببوید و فرمود: بوی کرب‌وبلا دارد. پس ام‌سلمه آن را در ظرفی قرار داد و هر روز به آن نگاه می‌کرد. (بغیة‌الطلب، جلد ۶، صفحه ۱۵۹۹)

- ۱۷. اخبار رسول خداﷺ از شهادت امام حسین**

ام‌سلمه همسر رسول‌خدا می‌گوید: رسول‌خداﷺ فرمود: حسین در سال شصتم از هجرت به شهادت می‌رسد. (مجموعه‌الروائد، جلد ۹، صفحه ۱۹۱)

معتقدات و عواطف دینی در ذهن‌ها و دل‌هاست.

- نقش عزاداری در عصر حاضر**

قیام کربلا درسی برای همیشه تاریخ و همه انسان‌ها بود و این درس‌ها هرگز کهنه نمی‌شود. بزرگداشت آن حماسه و همدلی و همراهی با آن نیز، تضمین‌کننده سعادت شیعه و مسلمانان متعهد در همه‌زمان‌هاست. امروز هم، برگزاری این مراسم و شعائر، تربیت‌کننده نسل با ایمان و شستشودهنده روح و جان و باورکننده ذهن و اندیشه‌ها نسبت به تعلیم مکتبی است.

امروز و کودکان و نوجوانان با اهل‌بیت پیامبر ^{علیهم السلام} و شهدای کربلا، نقش بازدارنده آنان را نسبت به مفاسد دارد و چراغ یاد و مشعل عزا، آنان را در دوره‌راه‌های زندگی، به حسین ^{علیه السلام} و کربلا می‌رساند و ایمان‌شان را ریشه‌دارتر می‌کند.

پیام عاشورا در مورد یاد و در بستر عزاداری برای عیام حاضر نیز همین است که حماسه‌های خونین و امیدبخش و انگیزه‌آفرین شهدا را زنده نگاه داریم و به هر شکل با برنامه‌ریزی‌های حساب‌شده، موضع شهادت، رزمندگان، جبهه‌های نبرد، تظاهرات و راهپیمایی‌ها، مبارزات حقی‌طایانه و فرهنگ شهادت‌طلبی، یاد شهدا را زنده بداریم و الهام از عاشورا را جزء فرهنگ عمومی مردم سازیم و درس‌های نهضت عاشورا و کربلا را مانند یک درس عمیق، فراگیر سازیم.

عزاداری و گریه و همدلی با عاشورائیان، یکی از گام‌ها و اقدام‌ها برای جاودانه ساختن درس‌های قیام عاشوراست.

نشود رزمزه خون شهیدان خاموش

سوز عرفانی این نغمه ز سازی دگراست

حماسه عاشوا که پشتوانه‌ای عقلانی دارد، وقتی با عواطف عمیق آمیخته شود، چنان در روح مردم و فرهنگ جامعه ریشه می‌داند که به این راحتی از بین نمی‌رود و کم‌رنگ نمی‌شود. باشد که ما نیز، از احیایرکان فرهنگ عاشورا و وفاداران به حماسه کربلا باشیم و در این راه ثابت و استوار بمانیم.

- پی نوشت‌ها**

۱. شهید، ضمیمه قیام و انقلاب مهدی، ص ۱۲۴؛

۲. نهضت‌های اسلامی صدساله اخیر، ص ۸۰.